

MENTA ROMANA

TANACETUM BALSAMITA L.

(1753: *Species Plantarum* II: p. 845)

(Família de les Astaràcies o Compostes, Subfamília de les Corimbíferes, tribu de les Anthemidees).

ETIMOLOGIA: de Tànatos (mort), Baal, i Samu. Segons la mitologia grega, Ganimedes, un jove ros i atractiu, serveix les copes a Júpiter. Va aconseguir aquesta feina immortal bevent l'aigua del Tanacet. Baal era una divinitat sumèria que invoquem sense saber-ho, o adonar-nos-en, cada cop que ens acomiadem amb un —“Vale!”— que, en realitat, caldria escriure: Baale, ja que significa “Adéu”, essent déu Baal. Finalment, “samu” era el mot sumeri per a remei o planta (remeiera).

En resum, el nom científic ve a significar “remei diví per a la immortalitat”.

SINÒNIMS:

- Balsamita balsamita (L.) Rydb.
- Balsamita balsamitoides (Sch.Bip.) Tzvelev
- Balsamita major Desf.
- Balsamita major subsp. balsamitoides (Sch.Bip.) Kerguélen
- Balsamita major var. tanacetoides (Boiss.) Moldenke
- Balsamita suaveolens Desf.
- Balsamita vulgaris Willd.
- Chamaemelum balsamita (L.) E.H.L.Krause
- Chrysanthemum balsamita L.
- Chrysanthemum balsamita (L.) Baill.
- Chrysanthemum balsamita var. tanacetoides Boiss.
- Chrysanthemum balsamitoides (Sch.Bip.) Nábělek
- Chrysanthemum grande (L.) Hook.f.
- Chrysanthemum grandiflorum (Desf.) Dum.Cours.
- Chrysanthemum majus (Desf.) Asch.

- *Chrysanthemum tanacetifolium* (Desr.) Dum.Cours.
- *Chrysanthemum tanacetum* Vis.
- *Leucanthemum balsamita* (L.) Over
- *Matricaria balsamita* (L.) Desr.
- *Pyrethrum balsamita* (L.) Willd.
- *Pyrethrum balsamita* var. *tanacetoides* Boiss.
- *Pyrethrum balsamitoides* (Nábělek) Tzvelev
- *Pyrethrum majus* (Desf.) Tzvelev
- *Pyrethrum tanacetum* DC.
- *Tanacetum balsamita* subsp. *balsamitoides* (Sch.Bip.) Grierson
- *Tanacetum balsamitoides* Sch.Bip.

NOMS POPULARS:

Herba de Santa Catalina, Herba de Sant Joan, Herba de Sant Pere; Menta de Santa Maria, Herba de Santa Quitèria.

Cost (*Costus Hortorum*), Herba Cost, Herba Caragolera, Herba Cuquera, Herba Santjoanera, Menta Cuquera, Menta Grega, **Menta Romana**, Neta.

DESCRIPCIÓ:

Planta herbàcia de fins a 1.5 m, hemicriptòfita (que perd la part aèria a l' hivern), rizomatosa, sense làtex, de fins a 1.5 m d'alt, amb nombroses tiges (grises, anguloses, amb línies sobresortints) ben dretes. Estil no inflat o articulat (a la zona mitjana sota les branques, apendiculades, piloses). Receptacle sense palletes. Aquenis sense plomall de setes capil·lars. Flors gairebé totes tubuloses. Limbe foliar ovato-oblong, força obtús, crenato-dentat, a vegades amb algun petit lòbul basal. Fulles molt oloroses o mentolades (amb glàndules puntiformes) i blanquinoses (més a les fulles joves). Fulles superiors sèssils, essent les inferiors llargament peciolades. Capítols llargament pedunculats, petits (0.5 cm). Aquenis no comprimits, amb costes.

NOTA: A Orient, hi ha una subespècie **tomentosum**, de capítols de contorn irregular, i de fulles amb recobriment blanc com de llana fina.

ORÍGENS:

Cultivat com a ornamental, des del temps dels romans, a l'estatge montà i contrades mediterrànies altes plujoses (600-1500 m snm). Originària del Mitjà Orient (Armènia, Pèrsia, Turquia).

ECOLOGIA:

Vol molta llum. A l'ombra, no floreix. Vol bastant de saó, ambients càlids a l'estiu, terra força calcària (però també viu bé a la descalcificada), argilosa i adobada, però no amb fems recents. No tolera la salinitat. Es troba a la península, a les zones de muntanya mitjana, sempre cultivada o escampada de conreu. És escassa degut a haver passat de moda. No es fa als terrenys àcids (zona de ponent d'Espanya).

PROPIETATS:

- Amargant (si se'n posa molta o es fa bullir massa)
- Antiespasmòdica

- Antihelmíntica
- Antisèptica (fongs, bacteris Gram-positius, i Gram-negatius)
- Aromatitzant (amanides, cervesa, pastissos, sopes)
- Astringent
- Caquèxia (primesa extrema)
- Carminativa
- Cicatritzant
- Colagoga
- Colerètica
- Desobstruient
- Digestiva
- Diürètica
- Emmenagoga
- Espanta-mosquits
- Estomacal
- Hepàtica
- Insecticida
- Laxant molt suau
- Mal de cap (presa en infusió en dejú)
- Mucolítica
- Panacea
- Reequilibrant (dels tres *dosha* ayurvèdics) —cpm ho són la Camamilla, el Coriandre, el Fonoll i la Sàlvia.
- Tònica

AFECCIONS CONTRA LES QUALS ÉS EFICAÇ:

- Bronquitis
- Càlculs biliars
- Cremades (olí)
- Cucs intestinals (flors ben madures, 1 hora abans d'un laxant fort, en dejú)
- Digestions lentes
- Disenteria
- Dolor de la regla
- Edemes a les cames
- Espasmes
- Estrenyiment
- Falta de regla (anòmala)
- Febres tercianes
- Gasos digestius
- Infecció d'orina
- Lentes
- Mal de coll
- Mal de panxa
- Mal d'estómac (dispèpsia)
- Mala circulació
- Neurosis (angoixa)
- Peus inflats
- Picades d'animals verinosos (banys i presa)

- Polls (rentar el cap)
- Talls (en banys, o unguent)
- Tos
- Tristesa

COMPOSICIÓ:

L'oli essencial conté: carvona (51%), beta-tuiona (20%), 1-8 cineol (4%), alfa-tuiona (3%), dihidro-carvona, dihidro-carveol, carveol.

